Kaunadialogi

I Mitä kauna on?

Kauna on kuulunut aina suomalaiseen kulttuurihistoriaan. Kalevalassa koettuja vääryyksiä kostettiin moninaisin keinoin. Piispa Henrik sai maksaa Lallissa herättämänsä kaunan verellään.

Myös itsenäistyneen Suomen historia alkoi murhanhimoisella kaunojen purkamisella. Maa- ja tehdastyöläiset tarttuivat aseisiin herroja kohtaan kokemansa kaunan vuoksi. Porvariston kauna entisten alamaisten uppiniskaisuutta kohtaan oli suojeluskuntatoiminnan, Lapuan liikkeen ja IKL:n tausta-ajatuksena. (Tänään vapaaehtoinen maanpuolustus ajaa saman asian.) Kauna venäläisiä kohtaan on yksi suomalaisen kulttuuriperimän RNA ja näkyy paitsi työhönotossa, myös Karjalan takaisinsaamista ajavissa liikkeissä. Tänä päivänä lähtarien valtavan ylläkyllaisyyden menetyksestä kantama kauna on ilmennyt parantumattomana kommunisminpelkona ja erilaisten marginaaliryhmien (saamelaiset, maahanmuuttajat, naisasialiike, ympäristöliike, asunnottomat, työttömät) ulossulkemisena päätöksenteosta sekä keskustelusta ylipäänsä. Myös imaginaariset ihmisryhmät, kuten "terroristit", (kielellisen oikeuttamisen välineenä), ja köyhät ("sosiaalipummit") sekä aktivistisukupolvi ("kettutytöt", "ulkomailta johdetut terroristit") suljetaan ulos porvariston paranoidesta tiloista. Pienituloinen ja vähäväkinen kaupunkilaisväestö kantaa sekin kaunaa. Tony Halme osoitti kaunalle väärän kohteen, syntipukin, jonka muukalaispelkoinen ja lähes fasistisen yhdenmukainen työläisväestö helposti omaksui. Hänenkin paljastuttua (paljastuttua?) degeneroituneeksi valehtelijaksi kauna tulee vain kasvamaan maan hiljaisten joukossa.

Suomessa kaunan avulla on kommunikoitu köyhän ja rikkaan yhteiskuntaluokan välistä epäsuhtaa. Köyhät ovat olleet kaunaisia rikkaita kohtaan, kun tulonjako on tuottanut heille kurjat elinolosuhteet ja ahneelle eliitille ylläkyllaisyyden. Vanhat omistajaperheet (ja heitä tragikoomisesti jäljitteleva keskiluokka) ovat tulleet kaunaisiksi köyhille, kun heidän etuoikeuksiaan on rajoittanut ihmisarvoinen tulotaso. He ovat perustaneet köyhiä vastaan esimerkiksi suojeluskuntia, työnantajajärjestöjä, tutkimuslaitoksia (VATT, Etla ja EVA), poliisitoimintaa (poliisilaitos, "vartiointiliikkeet", Huom. semantiikka! vartiointiyritykset liikkeenä, jotka vartioivat ketä?), Veronkiertäjän keskusliiton ja Akavan.

Paavo Lipponen puhuu kaunasta itsellennettynä suvereenina. Hänelle kaunaisia ovat kaikki, jotka

a) ovat eri mieltä kuin hän

b) tuovat julki hänelle epäedullisia seikkoja

c) epäilevät hänen hankkivan itselleen epälegitiimein keinoin valtaa (kuten puhuvan puhe(en, Johtaja)miehen roolin) ja materiaalisia resursseja (kuten tila-van-auton).

Jos puhuu Lipposesta, joutuu välttämättä kaunaepäilyn kohteeksi, sillä Paavon pilkkakirves heilahtaa perin vikkelästi ja tiuhaan.

II Kauna moraalisena tunteena

Resentment = suuttumus, vihastus tai paha mieli, jonka aiheuttaa jokin itsen kohdanhut epäoikeudenmukaisuus

Mitä ilmeisimmin kaunaa on kaikkialla. Maailman väärin ymmärretyin ajattelija, Adam Smith, esittää teoksessaan The Theory of Moral Sentiments kaunan (resentment) olevan moraalinen tunne, joka syntyy jonkun kokiessa epäoikeudenmukaisuuden kohdanneen hänta. Myös kolmas henkilö voi tuntea sympatiaa vääryyden kokenutta henkilöä kohtaan ja yhtyä tämän kaunaan, vieläpä lähes samassa mitassa. Smithin mukaan kaunaa voi tuntea silloin, kun oikeudenmukaisuus, joka hänen mukaansa on tietyssä määrin välttämätöntä koko yhteiskunnan koossa pysymiselle, ei täyty tyydyttävällä tavalla. Kaunan subjekti on siis joko kokenut mielestään itse vääryyttä tai tuntee sympatiaa jotakuta toista vääryyttä kokenutta kohtaan. Kaunan kohteen KATSOTAAN TEHNEEN VÄÄRYYTTÄ.

Sangen tärkeä näkökohta on, että Smithin mukaan kauna on yhteiskunnalle edullista, koska se kohdistuu toisia vakavasti vahingoittaviin tekoihin – silloinkin, kun tarkoitusperät olisivat olleet hyviä. Pelkkien aikomusten tuomitseminen johtaisi ekkiä inkvisitioon, kun taas tekojen tuomitsematta jättäminen "hyvän tarkoituksen" nojalla tekisi ihmiset välinpitämättömiksi heidän oman toimintansa seurauksista.

III Kaunasta puhumisen kaunaisuus

Jos siis kauna on sidoksissa oikeudenmukaisuuteen, on jonkun syyttäminen kaunaiseksi itsen kohtaan ongelmallista. Kun Lipponen sanoo muiden kantavan kaunaa hänta kohtaan, hän siis sanoo, että muut syyttävät hänta epäoikeudenmukaisuudesta. Jos asia jätetään tähän, jää jäljelle vain kaksi vaihtoehtoa (eli enemmän kuin Thatcherilla ja Lipposella yhteensä on esittää). Joko kaunan pöheekisi ottanut henkilö myöntää todella tehneensä jotakin väärin, tai sitten hän syyttää kaunaisia henkiloitä perusteettomasta kaunasta. Todennäköisin syin oletamme Lipposen ajattelevan jälkimmäisella tavalla. Tällöin hänen voidaan todeta itse kantavan kaunaa kaunaisia henkiloitä kohtaan, joiden ajattelee kohdistaneen häneen vääryyden. Sen hän haluaa mitä kaunaisimmalla tavalla esiintyen korjata – syyttämällä heitä julkisesti kaunaisiksi.

Lipponen ei kuitenkaan kerro, mistä? hän katsoo mm. toimittajien, Keskustapuolueen, Yleisradion ja poliisin ylijohdon kantavan kaunaa hänta kohtaan. On vielä tavallistakin vaikeampaa osoittaa, että kyse todella olisi häneen kohdistuvasta epäoikeudenmukaisuudesta, Lipposesta ei voida todeta juuri muuta kuin että hän on ilmeisen kaunaisen useita kuviteltavissa olevia tahoja kohtaan.

Lipposen esimerkki osoittaa, miten kauna toimii kielessä Damokleen kaksiteräisen miekan tavoin. Toisen syyttäminen kaunaisuudesta tekee lähes väistämättä myös syyttäjästä itsestään kaunaisen, ellei samalla osoiteta, että ensin mainitun kauna on perusteetonta. Mikäli jää epäselväksi, onko kaunasyytöksen esittäjä todella kärsinyt vääryyttä, generoi hänen syytöksensä väistämättä uutta kaunaa sekä syytöksen kohteiden että heitä kohtaan sympatiaa tuntevien suunnalta. Lipponen näyttää olevan kaunan kierteessä.

Miksi sitten Länsimaiden Perikato -orkesterin kaunaisen monologin nimi on kaunadialogi? Se perustuu edellä sanottuun. Kaunapuhe on lähes väistämätä dialogista, sillä se aiheuttaa yhä uusia kaunaisia puheenvuoroja. Lipposen kaunapuhe tapahtuu julkisuudessa, ja hänen kohteenaan ovat toimittajat. Tästä seuraa luonnonlain kaltaisella varmuudella lisää kaunapuhetta, jolloin kyse on dialogista. Kaunaa voidaankin ajatella eräänlaisena yhteiskunnallista puhetta koskevana supermetaforana, sillä käytännössä on lähes mahdotonta puhua yhteiskunnallisista asioista vailla kaunan haväkkään, ellei sitten satu olemaan kritiikitön ja yksinkertainen. Kauna on lasna lähes kaikissa yhteiskunnallisissa (so. moraalisissa) tuntemuksissa ja teoissa. Siksi myös Länsimaiden perikato -orkesterin olisi mahdotonta tehdä musiikkia ilman toisten tuntemaa kaunaa oikeuttavia ja sitä myötaelävä kaunaisia kannanottoja.

IV Miksi minä kannan kaunaa Paavo Lipposelle

Riippumatta omista, vielä jollakin tavalla etäisesti muistamistaan tavoitteista, joista on tullut ilmeisesti hänelle itselleenkin sivuseikkoja, Lipponen ON (kuin onkin!) muuttanut työväenliikkeen mahtavan puolueen Suomen suurimmaksi OIKEISTOPUOLUEEKSI. Hän on käynnistänyt ja pitänyt 12 pääministerivuottaan liikkeellä mahtavaa periOIKEISTOLAISTA projektia, julkisen hallinnon supistamisen, rikkaita hyödyttävien veronalennusten ja pienituloisille välttämättömien julkisten palveluiden sekä sosiaalitukien lakkauttamisen ("yksityistäminen") muodossa.

Yksityistämisen käytantö toimii puhumalla välttämättömyyksistä ja uskomalla niihin sokeasti (ks. esim. Anu Kantolan tutkimus uskovaisista pankkiireista ja poliitikoista) ja muuttamalla haikäilemättömästi ihmisten elämä työttömyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen kurimukseksi. (ks. esim. Leena Eräsaaren tutkimus valtion kiinteistöjen muuttamisesta ahneuden ja työntekijoiden riistämisen valtakunnaksi).

Paavo työntää kapitalismin saatanalliseen myllyyn (Karl Polanyi) kaiken sen, mikä hyvinvointivaltiossa on ollut yhteistä ja jaettua hyvää (riittävä ja tasa-arvoinen koulutus, terveydenhuolto, toimeentuloturva, sosiaaliturva, työntekijöiden oikeudet, pyrkimys sukupuolten tasa-arvoon, riittävät eläkkeet, hyvä ja toimiva posti- ja telelaitos, vesilaitos, energialaitos, liikennelaitos, osuuskauppaliike, yksityisyydensuoja, tietosuoja, työllisyys, OIKEUS VAPAAPÄIVÄÄN). Kapitalistisessa itsekkään voitontavoittelun logiikassa nämä ovat asioita, jotka rikkaat (lähtarit, porvarit, tympeä keskiluokka ja aina yhtä häkellyttävän ahneet Armani-niiviaiset) haluavat poistaa köyhiltä. Paavon ohjauksessa "demokraattinen puolue" on valinnut tämän logiikan ja alentanut itsensä aina yhtä herttaisen epä-älyllisen KOKOOMUKSEN apupuolueeksi. Lipposelle kansalaisen oikeudet ovatkin vain "kuluttajan" rahalla ostettavia oikeuksia, "kannustavuus" eli pakottaminen on korvannut heikoimmille suodun turvan, tasa-arvo on vaihtunut vain eliittiä hyödyttäväksi "kilpailukyvyksi" ja liittoutumattomuus sekä omista asioista huolehtiminen on korvautunut "koalitioilla". "Turvallisuus" (eli kymmenia ja satoja miljardeja maksava vainoharhainen aseistautuminen ja linnoittautuminen) on syrjäyttänyt senkin minimaalisen suvaitsevaisuuden, joka Suomessa on vallinnut. Samalla yksityisyyden suojan ja tietosuojan kehittäminen on muuttunut "poliisin valtuuksien lisäämiseksi". Kaunaisuus kiteytyy: "Mein Kampf (gegen "Terrorismus")" odottaa jo Endlösungiaan.

Lipponen on nielaissut Margaret Thatcherilta muun ajattelun ohella käsitteen TINA (THERE IS NO ALTERNATIVE). Kuten Pierre Bourdieu ja Pekka Kosonen ovat todenneet, uusliberalistinen hyvinvointivaltion purkaminen ei ole edistystä eikä kyse ole uudistuksista, vaan 150-vuotisen edistyksen taannuttamisesta takaisin kapitalismin alkuajokjen oikeudettomaan, epäinhimillisen julman riiston tilaan – myös kotimaassa. Ja katso: "the new economy" tarvitsee toimiakseen orjia kahvi- ja kaakaoplantaaseilla, öljyn vuoksi murhattavia paikallisasukkaita ja kansanmurhia harjoittavien diktaattorihallitusten (Kuuba, Nicaragua, Irak, Iran, Kolumbia, Israel, Afganistan, Guatemala, Peru, Vietnam, Liberia jne. jne.) pystyttämistä, aseistamista, pakottamista ja pelastamista syytteiltä, kun heidän maidensa luonnonvaroja ryöstetään kravattikaulaisen nihilistieliitin käsittämättömien rikkauksien kasvattamiseksi. Kaikkialla maailmassa Lipposen tukema ja osaltaan Suomeen rakentama hirmukapitalismi jättää jälkeensä totaalisesti aljettuja ihmisriepuja, jotka pakotetaan työskentelemään pikkumaisten ihramahojen vauraudessa kylpemisen hyväksi. Heitä on jopa aktiivisesti estettävä hankkimasta omaa leipäänsä (vrt. Chossudovsky: Köyhyyden globalisointi, Maailmanpankin uusin raportti Reilusta kaupasta, Voipio: Tropiikin lahjat). "Demokraattinen puolue" vikisee kyllä vaimeasti aina puoluekokouksen aikaan, mutta jatkaa kiltisti määkien taivaltaan Paavon hirttonarussa.

Parin mahtavan mediakonsernin (Sanoma-WSOY ja Almamedia) avulla on myös äänestäjät voitu pitää sivussa keskustelusta, jota poliitikot eivät näytä osaavan käydä. Louis Althusser puhui ideologisista valtiokoneistoista, joiden avulla kansalaiset saadaan pitämään status quota itsestäänselvyytenä ja unohtamaan vaihtoehdot. Kenellekään maailman asioita seuraavalle ei jää epäselväksi suurten medioiden rooli nykyisen maailmanjärjestyksen ongelmien ja erityisesti niiden syiden aktiivisessa pimittämisessä. Lipposen oma saatanallinen puhemylly on yksi ideologinen valtiokoneisto muiden joukossa.

Entä oma asemani tässä kaunaisessa vyyhdissä? Köyhä en ole, joten kyse on moraalisesta sympatian tunteesta niitä köyhiä kohtaan, jotka kärsivät Lipposen KOKOOMUSLAISESTA yksityistämisvimmasta ja uusliberalistisen uskonlahkon harjoittamasta minimivaltioajattelusta. Kapitalismin mustat aukot (Manuel Castells) ovat ne, joita Paavo poliitikallaan Suomeen synnyttää. Kaunan tunne on moraalista paheksuntaa epäoikeudenmukaisuudesta, jolle Paavo, Suomen mahtavin ja vaikutusvaltaisin mies, alistaa kymmenet ja sadattuhannet pienituloiset ja köyhät. Suomeen juurrutetaan amerikkalaista unelmaa brutaalista ja väkivaltaisesta maasta, jossa rikkaiden saavat ottaa köyhiltä loputkin pois ja siujella itseään vainoharhaisesti kaikelta, mikä liikkuu (vrt. aseistetut vartijat lentokoneissa, mielenosoitusoikeuksien rajoittaminen, pääkaupunkiseudun fasistinen matkakorttijärjestelmä, valvontakameroiden nikkarointi ja "vartijoiden" kontrollista karannut sikiäminen).

Julkisen terveydenhuoltojärjestelmän tuhoaminen alentamalla jatkuvasti veroja ja vierittämällä valtion vastuu hyvinvoinnista kunnille, joilla ei ole mitään mahdollisuuksia sitä kantaa, on juuri tällä hetkellä parhaiten näkyvä ja seurauksensa osalta karmaiseva esimerkki Lipposen sokeasta uskosta trickle down -efektiin, jota ei edes voi havaita ainakaan tilatollisesti. (Ks. Olli Kangaksen artikkeli Sosiologia-lehdessä). Niin, ja kaikkea hallitsee taruolento nimeltä "näkymätön käsi". Kyllä vain, taloustieteilijät ja Suomen eduskunnan nykyinen puhemies todella perusteleivat maahisten ja supersankarien avulla järjettömiä ajatuksiaan yhteiskunnasta ja kapitalistisen talouden utopistisesta toiminnasta. Maailman kilpailukykyisimmällä maalla ei vahvan talouskasvun aikana mukana ole varaa kustantaa hoitoa ja toimeentuloa niille, jotka ovat pudonneet yhä kiihtyvästä työn ja kiireen oravanpyörästä esimerkiksi mielenterveysongelmien vuoksi. Kukaan ei kysy, miksi köyhät pakotetaan elämään kurjasti ja rikkaille syydetään rahaa kuin roskaa. Tällainen toiminta on mitä epäoikeudenmukaisinta ja paheksuttavinta käytöstä, joka aiheuttaa vakavia ongelmia enemmistölle Suomen asukkaista. Siksi se herättää minussa Lipposen muunkin toiminnan ohella voimakasta kaunantunnetta.

Sampo Villanen, Länsimaiden Perikato -orkesteri

Lähteitä:

Bourdieu, Pierre: Vastatulet
Castells, Manuel: The Information Age: Economy, Society and Culture I – III
Chossudovsky, Michel: Köyhyyden globalisointi
Eräsaari, Leena: Julkinen tila ja valtion yhtioittäminen
Kalevala (toim. Elias Lönnrot)
Kangas, Olli: Taloudellinen kasvu, eriarvoisuus ja köyhien taloudellinen asema 1985-95. Sosiologia-lehti 2/2002
Kantola, Anu: Markkinakuri ja manegrivalta: poliittinen hallinta Suomen 1990-luvun talouskriisissa
Kianto, Ilmari: Punainen Viiva
Pekka Kosonen: Pohjoismaiset mallit murroksessa
Linna, Väinö: Täällä Pohjantähden alla I – III
Maailmanpankki: Raportti kahvinviljelystä 11 maassa. Mahdollisesti sensuroitu Maailmanpankin verkkosivuilta.
<http://www.kelaa.com/reilukauppa/zgo.php?http://www.kelaa.com/reilukauppa/00zulu/uutiset/mpankkikahvista.php>
Polanyi, Karl: The Great Transformation
Smith, Adam: The Theory of Moral Sentiments
Voipio, Timo: Tropiikin lahjat: kahvin, teen ja kaakaon talous- ja sosiaalihistoriaa

Biisit:

1. Valkoisen miehen taakka
(san. R. Kipling, suom. san. A. Manninen, säv. H. wilenius)
2. Magdaleena ja Ossi
(san. T. Nieminen, säv. H. Wilenius)
3. Häksyn humppa
(san. T. Nieminen, säv. P. Melander)
4. Sähköinen kärpäslätkä
(san. & säv. Länsimaiden perikato -orkesteri)
5. El Vals del Obrero
(san. & säv. Ska-P)
6. Yhden kanssa voi elää
(san. C. Bukowski, T. Turunen & I. Karisto; säv. H. Wilenius)
7. Kaunadialogi
(san. S. Villanen, säv. Länsimaiden perikato -orkesteri)

Soittajat:

Antti Gronow: djembe, taustalaulu, **Ilkka Kalliomäki:** melodicca, taustalaulu, **Immi Kormi:** sello, kilju, **Tommi Nieminen:** kitara, laulu, **Samuli Työrinoja:** huuliharppu ja rytmimuna, **Sampo Villanen:** viulu, laulu, **Heikki Wilenius:** kitara, laulu, **Tuomas Ylä-Anttila:** darbuka, laulu.

Muutamia niistä köyhistä managereista joita satumme muistamaan viime levyn jälkeiseltä ajalta:

Lena: Quando leggete questo, siete infornati, responsabile di affari esteri! **Pekka:** Ahvenanmaankiertueella, eikä edes jättäny puhellinnumeroa. **Anski:** Löysi todellisen kutsumuksensa bändärina kitaristin reisibyroosta. **Suvi J.:** Ride on! Hm-hm-hm on! **Antero:** Pidä jo pipettivuosi, Arkea Atk-Anterol. **Vaari:** Harkitse uraa Eläkeläis-managerina! **Teemu:** Pakkolasku Tallinnaan World Tour. **Simo:** Kakkapizza jäi saamatta. **Suvi:** Darbukaa pitkin daivaaseen ja sieltä dakas.

Bändäri: Sara Lamminmäki, **Roudari:** Eetu tule takaisin! **Karisto:** pitäiskö siitä olla kans joku mainint? Tulikos se silloin ääntysviikonloppuna edes baariin meidän kanssa? (minivaatimus kontribuutioksi) En oikein muista. On se kyl keikalla ollu. Ja takakannen kuvassa. Ja lupas printata kannet. **Miksaus:** Ilkka Kalliomäki + loppuruutistuksessa mukana Jaakko Kyrö & Heikki Wilenius **Äänitys:** Pitkänä viikonloppuna lokakuussa 2003 Herttoniemen siirtolapuutarhassa. **Kansikuvat ja taitto:** Tuomas Ylä-Anttila.

Tsekkaa: http://perikato.cjb.net/ **Mailaa:** antti.gronow@helsinki.fi